

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΗΧΩ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Διευθυντῆς Ν. ΦΑΛΗΡΕΥΣ ΒΕΗΣ

Συντάκται Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, Ι. Ν. ΓΡΥΠΑΡΗΣ.

ΤΗ: ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ: ΤΩΝ ΔΟΚΙΜΩΤΕΡΩΝ ΛΟΓΙΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΑΘΗΝΩΝ.

Ἐκδότηι: Κ. ΖΙΒΙΔΗΣ ΚΑΙ ΣΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Φυλλάδιον: Ἀλεξάνδρος Παπαδοπούλου, «Ἀσυγγόρητο σπάλμα». — Α. Σημησιώτου, «Τὰ θανάσιμα» —
 Λύρας, «Μουσική συνομιλία», (συνέχεια). — Ε.Δ. Ροϊδου, «Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις». — Rust Roesti, «Χωρὶς ὄνομα».
 Ἐξωφύλλου: I, «Ἀπογευματιανή». Γ. Ι. Κάρο, «Ἀνάλεκτα». — «Ἀλκυλογοφία», κτλ.

Συνδρομή: Ἐν Κωνσταντινίῳ γρ. 40. — Ταχυδρομικῶς γρ. 54. — Ἐξωτερικοῦ φρ. γρ. 12. — Ἐκαστον φυλλάδιον γρ. 1.
 Ἄμα τῇ πληρωμῇ τῆς συνδρομῆς δίδεται τὸ πρῶτον μέρος τοῦ μνηστορήματος.

Adresse: N. PHALÈRE BEY

Directeur de "L'ECHO LITTÉRAIRE,,

12 Rue Haratchi, Galata - Constantinople.

EN ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Τύποις Κ. ΖΙΒΙΔΟΥ καὶ Σακ, Γαλατῆ, ὁδὸς Χαριστοῦ, ἀριθ. 12.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ:

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, (ἐτησίᾳ) Γρ.	40	ἐξάμηνος	25
Ταχυδρομικῶς	»	54	» 30
Ἐξωτερικῶς	Φρ.	12	» 7

Τιμὴ τοῦ φύλλου Γρ. 1.

Εἰς τοὺς νέους συνδρομητὰς τῶν ὁποίων ἡ συνδρομὴ ἀρχίζει εἰς τὰς 3 φεβρουαρίου 1896 δίδεται δωρεάν ἅμα τῇ πληρωμῇ τῆς συνδρομῆς αὐτῶν, τὸ εἰς τὰ φυλλάδια τῆς Α' Περιόδου ἐκδοθὲν μνηστώριμα, ἀνατυπωθὲν εἰς μικρὸν σχῆμα, ἢ ἀντὶ 15 γροσ. τὰ 13 διπλὰ φυλλάδια τῆς Α' Περιόδου δηλ. ὀγκώδης τόμος ἀπὸ 208 σελίδας.

Εἰς τοὺς κατὰ φυλλάδιον ἀγοραστὰς

τὸ μὲν μνηστώριμα δίδεται ἀντὶ γρ. 3. Ἡ δὲ Α' περίοδος γρ. 20 πλὴν τὰ ταχυδρομικὰ τέλη.

ΑΠΟΓΕΜΑΤΙΑΝΗ

Μὲ τὰς κόρας τῶν ὀφθαλμῶν του ὑπερμέτρως διαστραλμῆναι ἐρροφούσε τὸ παγωτὸν του—μισὴ βανίλια καὶ μισὴ φράουλα.— Τὸ ἐρροφούσε ὁ καλὸς μου φίλος Ἄλφα καὶ δὲν ἐκρύβων... ὄχι τὸ παγωτὸν, ἀλλ' ἐκεῖνο ποὺ ἐπαθε. Ὁ κόσμος πυκνός, ἀτελεύτητος καὶ πάντοτε ὁ ἴδιος, ἐξετέλει ἐμπρὸς μου τὸν στενὸν του γῦρον, μέσα εἰς τὸν Κῆπον, βραδύς ὡς νὰ παρρηκολούθει κηδεῖαν ἀφανῆ· καὶ ἐγὼ ποὺ γνωρίζω νὰ ἀναγινώσκω, καὶ χωρὶς νὰ μου τὰ λέγῃ, τὰ συναίσθηματὰ τοῦ φίλου ἐπάνω εἰς τὰς ρυτίδας καὶ τὰς συνοφρυώσεις καὶ τὰς χειρονομίας τοῦ μετώπου του, εἶδεν πῶς αὐτοὶ τοῦ κόσμου οἱ γῦροι τοῦ ἐφάνοντο ὡς τόσοι κλοιοὶ καὶ τόσοι σπείραι ἀπεργαστοῦ ἐρπεταῦ, ποὺ τοῦ ἐσφιγγόν τὴν καρδίαν του τὴν εὐπαθῆ. Καὶ ὁ καιρὸς, ὁ ἀπαίσιος καὶ πληκτικὸς καιρὸς, ἐκεῖνο τὸ δαίμονον τῆς Κυριακῆς! Χωρὶς νὰ φαίνεται πλέον ὁ ἥλιος, ὁ ὁποῖος ἐν τούτοις δὲν εἶδυσε ἀκόμη ἐκεῖ πρὸς τὸν Κεράτιον, τὸ συννεφάκι εἶχε τὴν ἔντασιν τῶν ἡλίων ἀραξίων καὶ ὡς ἀναλυθέντων εἰς ὅλον τὸ σπερέωμα. Ἐκίνει τὰς μικρὰς του χεῖρας, χαίνας καὶ ὕψος ὡς ἐντὸς γλαυροῦ ὕδατος. Καὶ ἡ μουσικὴ, ὁ ἀκριβέστερος αὐτὸς θόρυβος, καθὼς

ἐσυμφωνεῖ πάντοτε μὲ τὸν Γιωτιῆ νὰ τὴν ὀνομάζῃ, τὸν ἐβασάνιζεν ἐπὶ πλέον, ὡς νὰ ἦσαν αὐτὰ τὰ ἴδια του νεύρα ἐντεταμένα ἐπάνω εἰς τὸ καθάλλο τοῦ βιολιῦ καὶ τῆς πασαβιόλας, καὶ νὰ ὕρισταντο αὐτὰ τὰ ἴδια τοὺς ἀνηλεεῖς σπαραγμοὺς τοῦ δοξαριῦ, χροισμένου μὲ ἀνεπαρκεῖς κολορώνιον ἐτριζόν, μου ἔλεγε, αἱ ἀπονευρώσεις καὶ οἱ τένοντες τῶν μυῶνων του τῶν πλαδερῶν, ὡς νὰ ἤθελαν νὰ ξεκολλήσουν ἀπὸ τὰ κόκαλα του, τὸν μυελὸν τῶν ὁποίων διέτρεχον καὶ ἐμοῦδιάζαν ἄγνωστοι φρικιασμοί. Τὸν τλαλίπωνρον! ἐγνωρίζον ὅτι δὲν ἦτο ἡ συμπύκνωσις τόσον ἠλεκτρικοῦ ρεύματος εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ποὺ τοῦ ἐπροξένει αὐτὴν τὴν ἐκρυθμον κατὰστασιν. Ἄλλὰ... Τὰς τρεῖς αὐτὰς τελευταίας ἡμέρας εἶδεν ἄπαξ, ἐπανεῖθε καὶ ἐγνωρίζον νεκρὰν Κόρην, ἡ ὁποία ὀλίγον ἔλειψε νὰ τοῦ ματαβάλλῃ ὀλόκληρον τὴν μισανθρωπίαν του καὶ ἰδίως τὴν γυναικοφοβίαν του εἰς αἰσθηματρυφρόν... εἰς τελευταίον τινα ἴσως ἔρωτα μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τοῦ πρώτου. Τὸν τλαλίπωνρον! Καὶ τὴν τελευταίαν ἐκείνην στιγμὴν, πρὸ ὀλίγου, ὡς στρατιὰ ἀπολέμητος μὲ δύναμιν ἀδυσώπητον καὶ μοιραίαν ὡς νόμου φυσικοῦ, ἠγέρθη μέσα του ἡ συναίσθησις τῆς ἀξιοπρέπειας του, τὸ βῆρος καὶ ὁ σεβασμὸς τῶν κεκτημένων του ἀρχῶν καὶ ἀξιοματῶν, διὰ νὰ καταπνίξῃ τὴν στιγμιαίαν του ἀδυναμίαν, τὴν παροδι-

ΣΦΑΛΜΑ ΑΣΥΓΧΩΡΗΤΟΝ

— Τί ἔχεις; μήπως εἶσαι ἀρρωστος; εἶπεν ἡ Λουίζα σιγὰ σιγὰ, ὡς νὰ ἤθελε νὰ τὴν ἀκούσουν καὶ ὡς νὰ ἐροβείτο διὰ τὴν ἀπάντησιν, τὴν ὁποίαν θὰ ἔλαμβανε. Ἦσθάνετο τὴν φρίκην, τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται, ὁ μὴ ἐξ ἐπαγγελματῶν χειρουργός, ὅταν πρόκειται ν' ἀποσύρῃ τὸν ἐπίδεσμον γαγγραινώδους πληγῆς.

Ἐκεῖνος, δὲν ἤκουσε καὶ ἐξηκολούθει τὸν περίπατόν του εἰς τὸν κήπον. Ἄλλοτε τὸν ἐκρυπτον οἱ κλώνοι δένδρου καὶ ἄλλοτε ἡ σελήνη ἐφώτιζε τὴν γυμνὴν κεφαλὴν του, κλίνουσαν ἐπὶ τοῦ στῆθους βραχείαν.

— Νίκο, ἐψιθύρισε ἡ Λουίζα.

Ἐκεῖνος ἐσταμάτησε καὶ ἐστρεψε τὸ θολωμένον βλέμμα του, πρὸς τὴν σύζυγόν του.

— Βάλε, τὸ καπέλο σου· εἶνε ὕψη ἡ νύκτα καὶ φοβοῦμαι μὴ μου κρυώσῃ.

Ἐκεῖνος ὕψωσε τοὺς ὤμους, μειδιᾶσα πικρὸν διέστειλε τὰ χεῖλη του καὶ ἀπεμακρόνη.

Ἄλλὰ, μετ' ὀλίγα δευτερόλεπτα, ὁ περίπατός του ὁ κυκλικός, τὸν ἔφερεν ἀπέναντι τῆς συζύγου του καὶ πάλιν, ἡ ὁποία ἐφώτιζε τοῦ ἀπὸ τὴν σελήνην τῶρα.

— Νίκο, ἐψιθύρισε ἐκεῖνος, περισυλλέγουσα ἡ δειλὴ καὶ συνεσταλμένη νέα, ὅλον τὸ θῆρος τῆς.

— Τί θέλεις; εἶπεν ἐκεῖνος, μὲ τόνον ἀνθρώπου πολὺ ἐνοχληθέντος.

— Τί ἔχεις; ὑποφέρει; θέλω τὸ μεριδίό μου στὰ βῆσάνά σου. Ἐσταύρωσε τὰ χεῖράς της καὶ τὸ φῶς τῆς σελήνης, εἶδειξε δυὸ δακρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της.

Ἐστράφη πρὸς αὐτὴν καὶ τὴν εἶδε μὲ τόσον οἰκτον, ὡς τε ἐκεῖνη ἐνόησεν: ὅτι ἐκεῖνος τὴν ἐθεώρει ἕνα καλλιγραμμένον μηδενικό, ἀλλ' ἐνόησεν καὶ ἄτι ἄλλο: ὅτι ἡ συμφορὰ, ἡ ὁποία ἐπληξεν τὸν Νίκο τῆς, ἦτο τόσον βραχεία, ὡς τε ἐκεῖνος τὴν ἐθεώρει δυσβάστακτον, διὰ τὸ ὠραῖον εὐθραυστον πλάσμα.

Αὐτὸ τὸ τελευταῖον, τὴν ἐνεθάρρυνε: τίποτε δὲν εἶνε δυσβάστακτον διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἀγχιπᾷ, ὅπως ἐκεῖνη ἠγάπα.

— Ἄ, θὰ μοῦ πῆς... σήμερα τελείωσε πειχ... πρέπει.

— Εἶσαι παιδί.

— Εἶμαι παιδί καὶ μὲ λυπᾷσαι, ἐσύ ὁ ἄνδρας, ὁ κύριός μου. Μὲ λυπᾷσαι... ὡμορφῆ εὐσπλαγγνία ἀλήθεια!! νὰ μὴ μοῦ λῆς, τί ἔχεις, καὶ νὰ σὲ βλέπω νὰ λυώνῃς ἀπὸ ἄγνωστη αἰτία.

Βάλε με σὲ ἀνθρώπου σειρά· πέσ μου τὸν πόνο σου ἴσως ἐγὼ εὐρῶ τὴν διέξοδον, ποὺ ἐσύ τὴν ζητεῖς ἀνώρελα.

— Ἄν ὑπάρχη ἀνάμυσόν μας ἕνα μηδενικό, Λουίζα, τὸ μηδενικό εἶμαι ἐγὼ. Δὲν ἀξίζω τίποτα, μὰ τίποτα... Καὶ τὸ χειρότερο, ποὺ τὸ ἐννοῶσα ἀργά,

ἐνῷ εἶχα μεγάλη ιδέα γιὰ τὸν ἑαυτόν μου. Ἄ στάσου... ἐκεῖνο ποὺ θάρροῦσα ἐμπνεῦσι, ἦταν νευρικὴ κατὰστασι καὶ ὅταν μοῦ ἐφάνετο, πῶς διέβλεπα τὸ ἰδανικό καὶ μιὰ δύναμι ἀόρατη μοῦ εἶδεν φτερά γιὰ νὰ τὸ φθάσω καὶ νὰ τὸ συλλάβω καὶ νὰ τὸ ἀποτυπώσω στὸ χαρτί. ἦταν ἀρρωστικὴ... εἶμαι μηδενικό, Λουίζα. Μηδενικό. Γελοῖός ποῦ εἶμαι!! Εἶσαι ἡ σύζυγος ἀνθρώπου γελοῖου. Τί ντροπὴ Λουίζα!! Ἄβριο νὰ ἐτοιμάσῃς τὰ ρούχά σου καὶ νὰ ἐπιστρέψῃς στοὺς γονεῖς σου. Ἐγὼ δὲν μπορῶ οὔτε νὰ σὲ θρῄσω τὸ μόνο ποὺ μπορῶ νὰ κάμω, εἶναι νὰ σὲ κάμω γελοῖα σὰν ἐμένα. Ἄν ἦσουν γυναῖκα ληστοῦ, θὰ ἐπιανες περὶ πολὺ τόπο στὴν κοινωνία, θὰ σ' ἐδειχναν σεβασμό, γιὰτὶ θὰ φοβοῦνταν τὸ ληστὴ τὸν ἄνδρα σου.

Πήγαινε, Λουίζα, στοὺς γονεῖς σου! Ἐσύ ἡ πλουσιοκόρη, δὲν ἀγάπησες τὸν συγγραφέα; Ἄι, αὐτὸς δὲν ὑπάρχει πειχ... εἶσαι ἐλευθέρω...

Πᾶρε πίσω τὸ δακτύλιδι τοῦ γάρμου μου.

Ὁ Νίκος μὲ κόμπην ἀνωρθωμέναν, ὠχρὸς καὶ ὠχρότερος ὑπὸ τὸ ὠχρὸν τῆς σελήνης φως, ἐπλήγωνεν ἀδίκως τὴν χεῖρα του, ὁ δακτύλιος ἦτο στενός καὶ ἔμενεν ἐπὶ τοῦ δακτύλου του.

Ἡ Λουίζα ἐγέλασε ἕνα γέλωτα πικρὸν. Τὸν ἐπλησίασεν, ἔλαβε τὴν χεῖρά του, ἡ ὁποία ἐπλήγωνεν τὸν δακτύλόν του καὶ εἶπε μὲ φωνὴν θωπευτικὴν.

Τὸ βλέπεις, Νίκο, εἶνε ἀδύνατο νὰ βγῇ. Μὲ τὸ ἕνα σου τὸ χεῖρ πληγώνεις τὸ ἄλλο.

— Πήγαινε στοὺς γονεῖς σου, εἶπεν ἐκεῖνος, μὲ φωνὴν πνιγμένην.

— Αὐτὸ τὸ λέγει κανεὶς στὴ δούλα, σὲ μισθωτὸ ἄνθρωπο δηλ. ποὺ μπορεῖ νὰ τὸν διατηρῇ μόνον στὴν εὐπορίαν του· μὰ ἡ γυναῖκα, εἶνε σύντροφος καὶ γιὰ τῆς καλαῖς καὶ γιὰ τῆς κακαῖς μέρας.

— Ἄχ, Λουίζα, πήγαινε στοὺς γονεῖς σου...

— Ποῦ εἶνε ὁ ἥρωισμός, ἡ ἀνδρεία τοῦ Νίκου; μήπως τὰ ἔγχεσε ὅλα στὸ τελευταῖο ἔργον σου;

— Ἄ, Λουίζα, αὐτὸ τὸ ἔργον, μὴ μοῦ τὸ θυμίζεις.

— Καὶ γιὰτὶ, πᾶρακαλῶ;

— Αὐτὸ τὸ ἔργον, εἶνε μιὰ μεγάλη ἀποτυχία. Αὐτὸ τὸ ἔργον, ἔγχεσε τὸ φῶς, ποὺ μοῦ ἐφανέρωσε τὴν ψεύτικη θέσι μου. Τὸ θυμῶμαι καὶ κρῖος ἰδρῶς μὲ περῶναι. Ὁ Γιάννης, ἀπὸ τὸ διάβασα ὅλο (καὶ εἶχεν τὴν ὑπομονὴν ὁ ἄνθρωπος νὰ τ' ἀκούσῃ) μοῦ εἶπε μὲ πόνον φίλου ἀληθινοῦ «Νίκο, ξέρεις τὴν εἰλικρινεῖά μου; τὸ ἔργον σου, δὲν ἀξίζει. Δὲν συγκινεῖ, οὔτε ἐνδιαφέρει. Τὸ θεαματικὸν τοῦ μέρους φτωχό, δὲν εἶνε γιὰ πειχίμο».

Καὶ αὐτὸ τὸ ἔργον ἦταν τὸ ἀριστούργημά μου.

— Μὰ ὁ Γιάννης, δὲν εἶνε ὁ κόσμος ὅλος.

— Ὁ Γιάννης εἶνε κριτικὸς, ποὺ βραδύνει ἡ κρίσις του στὸ φιλοσοφικὸν κόσμον. Ὡς φίλος, εἶπε σήμερον μόνον σ' ἐμένα μιὰ ἀλήθεια, ποὺ θὰ τὴν ἔλεγε αὐριο σ' ὅλον τὸν κόσμον ὡς κριτικὸς. Μὲ καταλαθεῖνεις;

— Ὅχι.

— Δέν θέλεις, γι' αυτό. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού δέν θέλουν νά ὑποστοῦν μιὰ ἐγγείρησι καί νά ἰδοῦν τό φῶς· ὑπάρχουν ἄλλοι, πού δέν ἔχουν νάκούσουν μιὰ ἀλήθεια. Ἐγώ ἔχω τό θάρρος καί νάκούσω τήν ἀλήθεια καί νά τήν παραδεχθῶ. Ἀπόῦ ἐκεῖνο πού ἐνόμιζα ἀριστούργημα τῶν ἔργων μου εἶνε μηδενικό, φαντάσου, τί εἶνε ὅλα τά ἄλλα!

— Ἐλα τώρα μέσα καί ἡ ὕγρασία θά σέ πειράξῃ, καί αὐριο μιλοῦμε πάλι. Τί σέ μέλλει, ἂν τό ἄλλο δημόσιον εὐρίσκει μηδενικά τά ἔργα σου; Ὑπάρχει ἓνα πλάσμα ἀπεσπασμένο ἀπό τό δημόσιον, πού πρῖν νά σέ γνωρίσῃ ὡς ἄνθρωπον, σέ ἐθαύμασε ὡς συγγραφέα καί τώρα ἀκόμα αἰσθάνεται περιφάνεια γιά κάθε σου σελίδα. Ἄν ἦνε τυφλοὶ θεότυφοι οἱ ἄλλοι, ἐγώ βλέπω. Ἐγώ θά ἤμαι τό δημόσιόν σου εἰς τό ἐξῆς. Θά γράψῃς μόνον γιά μένα καί γιά τοὺς ἐπερχομένους, πού ἡ ζήλια δέν θά τοὺς τυφλώνῃ. Κρίμα σ' ἐσένν, νά ἐκλαυθῆναι γιά πικρὴ ἀλήθεια, τό φαρμάκι τῆς ζήλιας!

Τόν ἔσυρε θωπευτική, γελῶσα· τόν ἔσυρε ὡς παιδίον καί ἐκεῖνος ὁ ἰσχυρός, ἐλικνίζετο μέ τοὺς λόγους τῆς καί ἐστῆριζετο ἐπὶ τοῦ εὐθραύστου βραχιονόσ της.

Πῶς ἐφοβεῖτο τὰ χερτιὰ στὰ χέρια τῶν ἐπισκεπτῶν του, ὁ ὀνομαστός θιασάρχης, ὁ ὁποῖος τόσῳ ἠγωνίζετο διὰ τήν σκηνήν. Εἰμπορούσε ν' ἀρνηθῆ, ἀλλ' ὄχι· τό διάβαζε ὅλο ἀπό φιλοτιμίαν ἐθνικὴν, μήπως μέσα στὰ ζιζάνια, ἀκακαλύφῃ καί κανένα κόκκο σιταριού.

Τί ἀπογοήτευσις, τόν ἐκυρίευσεν διὰ τήν στεῖρωσιν τῆς ἐποχῆς σου! Καί ἀνεδίβαζεν ἐπὶ σκηνῆς τὰ ἀριστουργήματα τῆς ξένης φιλολογίας, ἀρκούμενος εἰς μίαν καλὴν μετάφρασιν.

Τό δραματολόγιόν μας ὅμως, ὅπως καί ὁ καταρτισμός καλοῦ θιάσου, ἦτο τό ὄνειρόν του. Ἄν εἶχε μίαν Σάραν Βερνάρ!!! Ἄν ἔφερον ὁ Ὁθέλλος Ἑλληνικὴν ὑπογραφήν!!!

Καί τώρα ἀκόμα, σκέπτεται τὰ ἴδια, μέσα εἰς τό σκοτεινὸν δωμάτιόν του, ἐνῶ τόν περικυκλῶνουν σύννεφα καπνοῦ.

— Ποιὸς εἶνε; ἐμπρός! ἐφώνησεν. ἀκούσας τήν θύραν κρουομένην.

Λορὶς ἀπάντησιν, εἰσῆλθε μίαν γυνή.

Πυκνὸς πέπλος ἐκάλυπτε τό πρόσωπόν της καί θερρινὸν ἐπαυφόνιον μεταξίνον, ἀπέκρυπτε τὰς ὄψεις τῆς τοῦ σώματός της.

Ἡ χειροκτισφόρος χεὶρ τῆς ἀγνώστου, ἐκράτει κύλινδρον. Ὁ θιασάρχης, ἀπὸ τὰ πολλὰ δράματα τὰ ὅποια ἐπαιξε, καί ζῶν διαρκῶς ἐπὶ τοῦ σανιδώματος, ἐξελάμβανεν ἐνίοτε τήν πραγματικότητα ὡς φανταστικὸν καί τό φανταστικὸν ὡς πραγματικότητα.

Ἐλαβε τό καλλίτερον ὄρος του (τό ὅποιον προυκάλει ζωηρὰ χειροκροτήματα ἀπὸ σκηνῆς) καί εἶπε:

— Ποῖα εἰσθε, καί τί ζητεῖτε;

Ἡ ξένη, ἔδειξεν ἀποσύρουσα τὸν πέπλον, πρόσωπον τόσῳ τελείας καλλονῆς, ὥστε παρ' ὀλίγον ὁ ἀγαθὸς θιασάρχης νά σταυροκοπηθῆ.

— Τί θέλετε; εἶπε, μετριάζων τό μεγαλοπρεπὲς ὄρος του, διότι ἡ καλλονὴ ἐπισύρει τὸν σεβασμὸν, πάντοτε καί παντοῦ.

— Ἐρχομαι, νά σᾶς διαβάσω ἓνα ἔργον δραματικόν.

— Ἰδικόν σας; ἠρώτησεν ὁ θιασάρχης, ὁ ὁποῖος ἠγάπα τήν πομπώδη καθαρῶσαν, ἀλλὰ δέν τό ἔλεγε, διὰ νά μὴ προσβάλῃ τὸν κ. Βικέλα, τοῦ ὁποῖου χωρὶς νά τό πολυθέλῃ ἐθαύμαζε τὰς μεταφράσεις.

— Ναι καί ὄχι.

— Ἄς ὑποθέσω λοιπὸν ἐκ τῆς καλλονῆς σας, ὅτι εἰσθε νηρῆς καί ὅτι τό ἔργον ἐγράφη ὑπὸ νηρηίδος.

— Ὅπως θέλετε. Θά σᾶς τό ἀνγνώσω ἐγώ. Ἐρχεστε τήν ὑπομονὴν νά τό ἀκούσετε;

— Κυρία, ἀγνώω ἂν ἦσθε δαίμων ἢ ἄγγελος, ἀλλὰ σᾶς ὑπαινύω! Προκίσθημά τι μοὶ προλέγει: ὅτι κατὰ τήν νύκτα ταύτην, τό ἐθνικὸν δραματολόγιόν μας τό πενιχρὸν, θά ἀποκτήσῃ ἓνα μαργαρίτην.

Ἡ κυρία, ἀπέριψε τὸν πλόν της καί ἐράνη ἡ τεφρόχρυσος κόμη της.

Ἀνέπτυξε τό χειρογράφων καί μέ φωνὴν εὐήχον, εὐκόλως ἀλλοιουμένην καί φυσιογνωμίαν ἐκφραζούσαν καί τὰ λεπτότατα αἰσθητά, ἤρχισε τήν ἀνάγνωσιν.

Κατ' ἀρχῆς ὁ γέρον θιασάρχης, εἶδε τό ἐξοχὸν κάλλος, τό ὅποιον ἐξέφραζε τόσῳ καλῶ, τῶν ἰδίων τὸν μικρομεγαλόκοσμον. Κατόπιν τὸν ἐπληξεν ἡ φωνὴ καί ἐπὶ τέλους ἐλησμόνησε καί τό κάλλος καί τήν φωνὴν καί τήν πίπαν του καί ἤκουε μέ ὀφθαλμοὺς λάμποντας τό δράμα!

Θρόμβοι ἰδρώτος ψυχροῦ ἐκάλυπτον τό εὐγενὲς μέτωπόν του καί τὰ δάκτυλα του ἦσαν παγωμένα. Ἐχειροκροτεῖ εἰς τό τέλος ἐκάστης πράξεως καί ἔλεγε μέ φωνὴν συγκινημένην.

— Ἄ... δέν τό ἔλεγα... τό προκίσθημά μου δέν μέ ἠπάτησε, ἀριστούργημα. Ναι, μάλιστα... τέτοιος εἶνε ὁ πραγματικὸς βίος· ἔ!! τί πλοκή... τί λύσις ἀπροσδόκητος, ἀλλὰ καί φυσική.

Ἡ ἀγνώστου ἐσιώπησε καί ἐκαίνας ἐμανολόγει ἀκόμη.

— Πῶς σᾶς φάνηκε τό ἔργον;

— Ἄ... παιδί μου... εἶνε τό ἔργον πού περιμένω ἀπὸ τοὺς δικούς μας, τώρα τόσῳ χρόνι.

Τό μέτωπον τῆς ἀγνώστου, ἐφωτίσθη ἀπὸ λάμπιν χαρᾶς καί ὑπερηφάνειας.

— Μὰ θά μοῦ τό χαλάσῃ ἡ πρωταγωνίστρια μου... εἶνε δύσκολο τό πρόσωπο τῆς ἡρώιδος!!

Ἡ ἀγνώστου ἐσκυθρώπησε.

Ὁ θιασάρχης ἐξεφώνησεν ἓνα ἤχηρότατον «Ἔυρον! ἔυρον!»

— Ἄ ναι... εἰσθε καμωμένη γιά τό πρόσωπο αὐτό.

— Ἐγώ; εἶπεν ἡ ἀγνώστου ἔντρομος.

— Ναι, ναι, καμωμένη. Θά ἦτο μίξ ἐκτακτὸς ἐπιτυχία. Τό ἔργον εἶνε ὄρασιον καί πρέπει νά ἀποδοθῆ πιστῶς. Δέχεσθε διὰ τήν πρώτην μόνον, μόνον διὰ τήν πρώτην; Ἡ πρωταγωνίστρια μου, δέν εἶνε διὰ τὰ ἔργα τῆς πραγματικῆς σχολῆς. Δέν κατορθώνει νά μείνῃ φυσική. Θά τό δολοφονήσῃ τό ἔργον. Ἡ ἀγνώστου ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις βαθεῖας καί ἐπὶ πολλήν ὥραν ἐμεινε σιωπηλή.

— Λοιπὸν ἀπεφασίσσατε;

— Ναι, εἶπεν ἡ ἀγνώστου καί σιγᾶ, πολὺ σιγᾶ, ἐψιθύρισε, ἀμέ τήν θυσιάν αὐτήν, θά σωθῆ ὁ Νίκος.»

Τό μικρὸν κομψὸν θέατρον τοῦ κήπου τῶν μνηματῶν, ἦτο πλήρες. Πλούσιαι ἐνδυμασίαι κυριῶν, ἐστόλιζαν τὰ θεορεῖα.

«Θά ἦτο παρὼν καί ὁ πρεσβευτῆς.»

Ὅσοι δέν ἦλθον διὰ τό θέατρον (διότι δέν εὐρισκον ἀρετὰ ἄξιοπρεπῆς, νά εὐρίσκωνται εἰς Ἑλληνικὸν θέατρον) ἦλθον διότι ἡ ἔσπερις ἦτο διπλωματικὴ καί ἦτο παρούσα καί μίξ ἐλληνομαθῆς πριγκίπισσα Ρωσσίς.

Εἰς ἓν θεωρεῖον δευτέρας σειρας, διημεύετο ὁ ἐξῆς διάλογος.

— Μὰ τί μέφερες ἔδω; Τώρα ὅλοι αὐτοί, ζεύρουν, πῶς ἐγώ εἶμαι γελοῖος, πού τώρα δέκα χρόνια ἐξώδευα ἄδικα, χερτι καί μελάνη.

— Ἀκουσε, γιὰτί σ' ἔφερα. Μ' ἐβίβασε ἡ ἀδελφή μου Λουίζα.

— Ἄ, τῆ δυστυχισμένη!! νομίζει πῶς ἔχω ἀνάγκην ψυχγωγίας! ἐγώ ἔχω ἀνάγκην μοναξιάς.

— Φαντάσου, Νίκο αὐτό τό ἔργον, πού τόσῳ πομπωδῶς τό ἀνήγγειλαν καί ἐφημερίδες καί τὰ προγράμματα, τό ὅποιον τόσῳ ἐπέτυχε εἰς τὰς προγυμνάσεις νά ἦτο τό ἰδικόν σου, μέ ἄλλον τίτλον μόνον.

— Ἄ... εὐχαριστῶ... διὰ νά μέ σφριζοῦν φαίνεται.

— Μὰ σοῦ λέγω, ὅτι ἐπέτυχε εἰς τὰς προγυμνάσεις θαυμάσια.

— Καί ὁ Γιάννης, τί εἶπε ὁ Γιάννης;

— Ὁ Γιάννης δέν ζεύρω, τί εἶπε· μὰ ἐγώ εἶμαι ἐνθουσιασμένος.

— Ἀλήθεια... τί εὐτυχῆς ἐκαίνας πού τῶγραψε.

— Φαντάσου, νά ἦτο ἰδικόν σου;

— Αἱ καί μ' αὐτό, τί βγήκε;

— Πρέπει νά σέ προδιαθέσω. Αὐτό τό ἔργον εἶνε τό ἰδικόν σου καί ἡ Λουίζα ἐδέχθη τό πρόσωπον τῆς πρωταγωνίστριας, διὰ νά ἐξασφαλίσῃ τήν ἐπιτυχίαν του.

Ὁ Νίκος δέν εἶπε τίποτε· ἐβυθίσθη εἰς σιωπὴν μελαγχολικὴν καί ἐμεινε ἐκεῖ καρφωμένος, ὡς ὃν ἄψυχον.

Ὅτε ἡ ἐκρηξίς ἐπῆλθε, τήν ὁποίαν ἐφοβεῖτο ὁ ἀδελφός τῆς Λουίζας, διὰ τό παρὰτομον τῆς ἀδελφῆς του, οὔτε τίποτε.

Ἡκούσθησαν τρεῖς κτύποι καί ἡ αὐλαίκα ὑψώθη. Ὁ Νίκος, κατ' ἀρχῆς ἔβλεπε μέ αἰκτον τήν Λουίζαν, ἡ ὁποία ἐξετέθη εἰς τόσα βλέμματα ἴσως ἀπὸ γυναικείαν φιλαρέσειαν.

Κατόπιν ἡ συγκίνησις καί ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ κοινοῦ, διέτρεξαν καί τὰς ἰδικὰς του φλέβας· χειροκροτεῖ καί ὁ ἴδιος.

Ἡ Λουίζα, τό ἔργον αὐτό τό ἠσθάνετο· ἐπαιξε φυσικώτατα· δέν ὑπεκρίνετο· ἡ δρασερὰ καλλονὴ της, προσέθετε πολὺ. Ὁ γέρον θιασάρχης, ἔτριβε τὰς χεῖράς του καί ἔθλιβε τὰς χεῖρας τῆς Λουίζας. Ἐῦρε δράμα καί καλλιτέχνητα. Ὅλοι τώρα ἐζήτουν τὸν συγγραφέα νά τὸν χειροκροτήσουν, νά τὸν θαυμάσουν.

Τὸν ἔσυρον καί τὸν ἔφεραν ἐπὶ σκηνῆς. Αἱ ἀνθοδέσμη κατέκλυσαν τήν σκηνήν.

Ὁ ἴδιος ἔλαμπε καί ἠσθάνετο· ὅτι μέ τό ἔργον αὐτό δέν ἐξητλήθη καί ὅτι θά ἔγραφε δεκάδας ὅλας τοιούτων ἀριστουργημάτων.

Τόσῳ ἦτο ὁ ἐνθουσιασμός του, τόση ἡ μέθη του, τόσο τό θάμβος του, ἀπὸ τήν μετάπτωσιν ἀπὸ τήν ἀπογοήτευσιν εἰς τὸν θοῖαμβον, ὡς τε δέν εἶδε δυὸ ὀφθαλμοὺς δακρυρέκτους, οἱ ὅποιοι τὸν παρακαλοῦθον ἀπὸ τὰ παρασκηνία.

Ἡ γυνή, ἐπανάφερε τὸν λοξοδρομήσαντα καλλιτέχνην εἰς τήν ὁδὸν τοῦ θοῖαμβου καί εἶχε τό θάρρος νά εἶπῃ—Θέλω μερίδιο στὰ βάσανά σου. Ἀλλὰ τώρα δέν εἶχε τήν τόλμην νά εἶπῃ—Μὴ μέ ζεχνῆς στό θοῖαμβό σου.

Ὁ Γιάννης ἦτο καλὸς κριτικὸς, ἀλλ' εἶχε καί τὰς στιγμὰς του. Προπάντων, ὅταν τοῦ συνίστων ἓν ἔργον ὡς ἀριστούργημα, ἐφόρει δυὸ ζευγάρια γυαλιὰ, διὰ νά εὐρῆ ἐλλείψεις.

Ὁ Νίκος, εἶχε τόσῳ ἀπόλυτον εἰς τήν καλαισθησίαν του ἐμπιστοσύνην, ὥστε πολλαῖς ἐχειροκροτήσεν ἔργα μέτρια, χάριν εἰς ἓνα μικρὸν πρόλογον τοῦ Γιάννη· καί ἀπέστρεψε τήν κεφαλὴν μέ περιφρόνησιν, ἀπὸ ἔργα ἀληθινῆς ἀξίας, διότι ὁ Γιάννης ἀπεδοκίμασε.

Ὁμίλος φοιτητῶν εἶχεν ἐπιδοθῆ εἰς τήν φιλολογίαν. Ὁ Νίκος ἦτο δραματογράφος τοῦ ὀμίλου· ὁ Γεώργιος ὁ σατυρικός (αὐτὸς ἦτο ὁ ἀδελφός τῆς Λουίζας). Ὁ Κωστής, ὁ Θέμος καί ὁ Μενίας, τρεῖς λυρικοί, ἀλληλοσφαγνόμενοι. Ὁ Μάνθος διηγηματογράφος καί ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιγραμματοποιός. Ἦσαν θαυμάσια τὰ ἐπιγράμματα του.

Ἐπεκλήθησαν ἀθάνατοι· εἶχον ὅμως ἀνάγκην καί κριτικῆς καί ἐχειροτόνησαν τὸν Γιάννη καί ἀπέκτησαν τόσην πεποίθησιν εἰς τήν γνώμην του, ὥστε καί ὁ ἴδιος ἐπίστευσεν· ὅτι ἀδικεῖται κρίνων ἔργα ἐλληνικά.

Ἀπὸ τὸν φιλότιμον αὐτὸν ὄμιλον, εἰς Ἡερικλῆς, ἢ Λουδοβίκος 14ος, τίς οἶδε, μὲ ὀλίγην ὑποστήριξιν καὶ ἐνθάρρουν, ποίως ἐκπλήξεις δὲν θά παρουσιάζον εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον!! Ἐκ τοῦ ὀμίλου ἐσώθη ὁ Νίκος· οἱ ἄλλοι ἐξητλήθησαν εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς.

Ὁ Γιάννης ὁμοῦς, ἔμεινεν ὁ κριτικὸς τῶν συγχρόνων του.

Ὁ Νίκος μετὰ τῆς Λουίζης, ἦλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ νὰ ἐπισκεφθῶν τοὺς γονεῖς του καὶ ἐκεῖ ἔγραψε τὸ τελευταῖον ἔργον του.

«Ὁ Γιάννης διήρχετο διὰ Κωνσταντινουπόλεως, μεταβαίνων εἰς Ρωσίαν καὶ ἐξέφερεν (ὡπως ἦτο αὐτὸς ὁ χερσασίος, ἐξητλημένος καὶ δύστροπος ἀπὸ τὸ ταξεῖδι) τὰς κρίσεις, αἱ ὁποῖαι ἠνωμέναι μὲ τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ κοινῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διὰ πᾶν ὅ,τι ἰδικόν μας, ἔφερον τὸν Νίκο, τὸν ἐναπολειφθέντα ἀθάνατον, εἰς τὴν ἀρρωστημένην ψυχικὴν κατὰστασιν.

Μετὰ τὸν θρίαμβον τοῦ Νίκου, ὁ Γιάννης, δὲν ὠμολόγησεν ὅτι ἠπατήθη. Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι, μεταχειρίζονται χίλια βέβηλα ψεύδη, διὰ νὰ υποστηρίξουν μίαν ἐσφαλμένην γνώμην, ἢ ὁποῖα τοῖς διέφυγε. Εἶνε τὸσφ δύσκολον, νὰ ὁμολογήσῃ ὁ ἐγωιστὴς ἄνθρωπος τὴν πλάνην του!!

Ἀσυλλόγιστος, χωρὶς νὰ σκεφθῆ, ὅτι δηλητηριάζει τὴν χαρὰ τοῦ φίλου του καὶ στερεῖ τὸ πεινχρόν μας δραματολόγιον ἀπὸ ἑνα δραματογενὸν γόνιμον καὶ μεγίστης δυνάμεως, ἔγραψεν ἓν ἀρθρίδιον.

Ὁ Νίκος τὸ ἀνέγνωσε, ἔγεινε μελανός, κίτρινος, πράσινος καὶ ἐροίφθη ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρον ὀλοκίζων.

«Ἐχειροκροτήθησαν χθές, ἡ χάρις, ἡ καλλονή, ἡ ἀπαγγελία, ἡ εὐηχος φωνή, τῆς πρωταγωνιστρίας. Τὸ ἔργον ἦτο μέτριον καὶ ἡ ὑπόθεσις ἀτυχής· ἀλλ' ἀπεδείχθη διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, τί δύναται νὰ κατορθώσῃ ἡθοποιός τὸσφ ἐξοχος καὶ ἐπὶ ἔργου μετρίου ἀκόμη. Εὐτυχῆς ὁ κύριος Νίκος Σ. διότι ὡς ἄλλος Σαρδοῦ, εὔρε τὴν Σάραν του. Δυστυχῶς ὁμοῦς διὰ τοιαύτης ὀπτικῆς ἀπάτης, οὔτε ἡ καλίσθησις τοῦ δημοσίου μορφοῦται, οὔτε τὸ ἐθνικὸν δραματολόγιον πλουτίζεται.»

— Τί ἔχεις Νίκο μου; εἶπεν ἡ Λουίζα θωπευτικᾶ.

— Διαβάξω τὸν θρίαμβόν σου.

— Μὲ συγχωρεῖς λοιπόν, διότι ἐπαίξα ἓνα τὸσφ σπουδαῖον παιγνίδάκι; Ἄν ἐσύ φανῆς ἀκαμπτος...

— Σοῦ μένουσι τὰ χειροκροτήματα...

— Ἀ... ποίως τὰ λογαριάζει... μού μένει ἡ εὐγνωμοσύνη τῆς φιλολογίας μας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπέδωκα πλήρη θάρρους, τὸν δραματικὸν συγγραφέα τῆς.

— Πλήρη θάρρους; γιὰ διάβασε ἐδῶ.

Ἡ Λουίζα ἐγέλασε.

— Μὰ τί ἐπαθεῖς, Νίκο μου;

— Γέλας... καὶ βέβαια γράφει τὸσφ διὰ τὸ τάλαντόν σου...

— Ὅχι, γελῶ μέσιν.

— Μ' ἐμένα;

— Ναί. Ὁ Γιάννης ὑποστηρίζει τὴν γνώμην, τὴν ὁποίαν τὸσφ ἀσυλλόγιστα κατ' ἀρχὰς ἐξέφερε διὰ τὸ ἔργον σου. Ἐνα γελοῖον ἔργον μπορεῖ νὰ κάμῃ γελοῖον τὴν καλλιτέραν ἡθοποιόν. Τὸ ἔργον σου κατὰ τὸν θιασάρχην, εἶνε τὸ καλλίτερον στολίδι τῆς σκηνῆς μας.

Ὁ Νίκος ἐφάνη ὅτι κατεπίσθη καὶ ἐψιθύρισε μὲ τόνον περιφρονητικόν.

— Ὡπως δὴ ποτε, ἦτο σφάλμα ἀσυγχώρητον ν' ἀνέβης στὴν σκηνή, ἀλλὰ σὲ συγχωρῶ γιὰ πρώτη καὶ τελευταία φορά. Ἐκείνη ἀπεσύρθη καὶ ἡ συγγνώμη αὐτῆ, ἢ ὁποῖα τῆς ἐδίδετο τὸσφ ἀκαίρως, τὴν ἐπληξεν ὡς ῥάπισμα καὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ. Ἡ καρδιά τοῦ συζύγου τῆς ἦτο παγωμένη. Τὸ ἡσθάνετο ἐκείνη, ἢ ὁποῖα ἐζήσεν εἰς τὴν ἀγάπην του· δὲν τὴν ἠγάπα πλέον.

Ἡ θυσία, διὰ τὴν ὁποίαν ἐθαύμαζε τὸν ἐαυτὸν τῆς, ἦτο τὸ ἀσυγχώρητο σφάλμα!!

Δὲν ἐζήτηε τὰ αἴτια, ἀλλ' ἐβλεπε τὰ ἀποτελέσματα καὶ ὑπέφερε.

Σημειώσεις.

«Πῶς, αὐτὸς ὁ ἀνὴρ, ὁ μέγας, ὁ κύριος, ὁ ἰσχυρός, νὰ ὀφείλῃ τὰ πάντα εἰς μίαν γυναῖκα;»

Ἐδῶ εἶνε ἡ τέχνη τῆς γυναικός, νὰ μὴ ἀφίση ποτὲ νὰ μαντεύσῃ ὁ ἀνὴρ, ὅτι γυνὴ τὸν ὑπεστήριξε· πληγώνεται ὁ ἐγωισμὸς του καὶ τὸ μῖσος, τὸ ὁποῖον γεννᾶται ἀπὸ τοιαύτην αἰτίαν, εἶνε ἀσπονδόν.

Εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς, εὐεργετικώτερα εἶνε πάντοτε ἡ ἐπίδρασις τῆς γυναικός, ἀπὸ τὴν δράσιν τῆς.

Αὐτὰ, εἶλεγε, μίαν φίλην τῆς Λουίζης ἄλλοτε.

Καὶ μίαν ἄλλη ἀπάντησε.

— Καὶ ἂν ἡ γυνὴ γείνη ἀκούσιον ἐμπόδιον εἰς τὴν πρόοδόν του, τὸ μῖσός του δὲν εἶνε ὀλιγώτερον ἀσπονδόν. Τὸ διάβασε χθές.

Ἐφευρέθη τὸ ἀλεξικέρυνον καὶ ἀπομακρύνει τὸν κερκινόν, δὲν θά ἐφευρεθῆ καὶ κένεν τάλισμα νὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὴν δυστυχῆ γυναῖκα, τὸ μῖσος καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ ἀνδρός!

Ὁ Νίκος γράφει νέον δράμα.

Ἡ Λουίζα σκέπτεται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τοὺς γονεῖς τῆς. Αἰσθάνεται ὅτι ἔγεινεν ὄχληρά πλέον καὶ γνωρίζει, ὅτι ὁ Νίκος πρὸς τὸ παρὸν τοῦλάχιστον, δὲν ἔχει τὴν ἀνάγκην τῆς.

Ἐγγεταί, ὁ λακρευμένος Νίκος, νὰ μὴ λάθῃ ποτὲ εἰς τὸ ἐξῆς τὴν ἀνάγκην τῆς· ἀλλ' εἶνε πρόθυμος νὰ τρέξῃ ἂν ἡ ἀνάγκη αὐτῆ παρυσιασθῆ· ὀρκίζεται μάλιστα, νὰ διαπράξῃ καὶ ἄλλα ἀσυγχώρητα σφάλματα.

ΑΔΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΠΟ ΤΑ ΘΑΝΑΣΙΜΑ

ΚΑΙ ΝΥΝ ΚΑΙ ΑΕΙ

Μ' ἓνα κατόσπρον μύριμαρο, τρανὸ ἔαν τὴν Πεντέλην,
ἔς τὸν τόρνον πῶκαν' ὁ Θεὸς τὸν ἥλιο δουλειμένο,
μὲ σκαλωσιὰ πού νὰ βαστοῦν ἔς τὰ σύννεφα οἱ ἀγγέλοι
καὶ νὰ σὲ βλέπῃ τᾶπειρο ἐκεῖ ἀνεδοσμένο!

Μὲ τοῦ Μιχαηλάγγελου ἔς τὰ χέρια τὸ κοινούλι,
μὲ τὴν οὐράνια σκέψη του βαθεῖα ἔς τὸ μέτωπό σου
νὰ νειρευθῆς ἐκείνηνα ἔς ἀθάνατην μιὰ στήλην,
ἀδελφικὰ πρωτότερα ἀφ' οὔ μὲ τὸν Θεὸ σου

μιλήσης· καὶ ἔαν τὴν ἰδίῃ ἔτσι τρανὰ πλασμένα
νὰ πέσῃ ὁ γέρος ὁ Καίρης καὶ νὰ τὴν προσκυνήσῃ —
Ἄχ! τέτοι' ἀγάπην ἔς τὴν καρδίαν σου ἔχει ἀναμιμένη,
ὦ ποιητὴ! — Καὶ τῶναιρο αὐτὸ σοῦ λέν θὰ σούσῃ!

Α. ΣΗΜΗΡΙΩΤΗΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ

(*Ἴδε σελ. 51 ἀριθ. 7.)

Mendelssohn «Τραγοῦδιον χωρὶς λόγια».

Venetianisches Gondellied.

Τὰ Βενετικὰ τραγοῦδια μέσα σ' αὐτὴ τὴ συλλογὴ εἶναι τρία· ἀρ. 6, 12 καὶ 29.

Καὶ στὰ τρία ἐπικρατεῖ μὲ ἀμίμητον ἀπλότητα ἡ ἴδια ἐμπνευσις, καθὼς καὶ ἡ ἴδια ρυθμικὴ κίνησις πού μεταχειρίζονται ἐν γένει ὅλοι ὅσοι γράφουν Barcarolles γιὰ νὰ εἰκονίσουν τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀπαλὴν κίνησιν τῆς βάρκας μέσα στὰ ἕρεμα νερά. Ὁ Mendelssohn δεικνύεται σ' αὐτὸ τὸ εἶδος τελειότερος ἀπ' ὅλους. Ἔχουν οἱ ἄλλοι κλασσικοὶ πολὺ ὑψηλοτέρης ἐμπνεύσεως, ἀλλὰ κανεὶς δὲν μπόρεσε νὰ ποδώσῃ τὸσφ τέλεια καὶ πιστὰ ὅλη τὴν ἄφραστη μαγείαν, ὅλο τὸ μυστικὸν καὶ ἀσύλληπτον θεῖον μῆος νύχτας Βενετικῆς, ὡπως ὁ Mendelssohn τ' ἀποδίδει στὸ δεύτερον ἰδίως ἀπὸ τὰ τρία τραγοῦδια (ἀριθ. 12) τοῦ ὁποῖου καὶ μίαν μικρὴν ἀνάγνωσιν θά προσπαθήσω νὰ δώσω ἐδῶ. Ὡ! ὅσοι νοιώθουν βαθεῖα πληγωμένη τὴν καρδίαν τους, ὅσοις ὁ πόνος παρακολουθεῖ ἀλύπητα καὶ τοὺς ξεσχιζεῖ μὲ τὰ φρακτωμένα νύχια του τὰ ἀσπλάγχνα, ἂς τ' ἀκούσουν τὸ θεῖον Βενετικὸν τραγοῦδι καὶ θά λησμονηθοῦν γιὰ λίγες στιγμῆς. Βενετικὴ μαγικὴ χώρα τῶν ὀνείρων!

Πόσες φορές στὰ πειρὸ βαθεῖα ὀνειροπολήματα τῆς ἡ ψυχῆ, τὴν ἰδέαν τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἀπολύτου μὲ τὸ δικό σου ὄνομα ταυτίζει, ὅταν σὲ νύχτας ἀπέληνης τὸ βαθύ μυστήριον ἢ μαγικὴ γόνδολα χαϊδεύῃ μαλακὰ τὸν ξακουσμένον κόλπον σου τὰ πλάγια! Ὅταν τοὺς πόνους τοὺς ἀκούσιμους πού βασανίζουν τὴν καρδίαν μερύνοντα ἀποκοιμίζῃ γιὰ λίγο ἢ θεῖα γαλήνη! ἢ γαλήνη ἢ γλυκειὰ τῆς νύχτας τῆς ἀπέληνης, τῆς σιγαλῆς, πού γίνεταί ἀπάνω ἀπὸ τὸν οὐρανὸν τὸν ξάστερον, κι' ἀπὸ τὸν μαγικὸν τὸν κόλπον κάτω, πού φαίνεται κι' ἐκείνος ὡς δευτέρος οὐρανὸς μὲ τὸ καθρέφτισμα τῶν ἀστρῶν στὰ ἀκίνητα νερά του...

Ἡ γόνδολα προχωρεῖ ἀπαλὰ καὶ ἡσυχᾶ ἐνῶ μὲ τὴν ἰδίαν ὀμαλὴν κίνησιν ἀκούεται μίαν γλυκυτάτην μελωδίαν· εἶνε ἔρωτος θεῖο τραγοῦδι... Δὲν ἔχει ὅμως τὴν ἀσθενικὴν περιπάθειαν τοῦ Chopin, πού προξενεῖ τόσο κακὸ μὲ τὴν θλιβερά τῆς ἀπαισιοδοξίας σὲ μίαν καρδίαν πονεμένην. Περιπαθέστατον τραγοῦδι κι' αὐτό, ἀλλὰ ὡς βάλσαμον παρηγορητικόν, πού κάθε πόνος του σταλαζεῖ ὡς παρηγοριᾶς θεῖο σταλαγματὸς στῆς καρδίας τῆς ἀνοικτῆς πληγῆς καὶ τὸν ἀκούσιμτον πόνον τους γιὰ λίγο ἀποκοιμίζει... Ἡ γόνδολα προχωρεῖ ἀπαλὰ καὶ ἡσυχᾶ, καὶ τοῦ ἔρωτος τὸ θεῖον τραγοῦδι ἀκούεται χωρὶς τρικυμίας καὶ πᾶθους βουγρητῆς, χωρὶς λυγμούς ὀδύνης, χωρὶς φωνῆς ἀπέλησις.

Καὶ ἡ φαντασία πλανημένη ἀπ' τὴ μελωδίαν τῆς

γλυκειά, πλάττει τέλεια τήν εικόνα μιᾶς ἀληθινῆς εὐτυχίας, καί τήν πιστεύει δυνατή τήν ἀληθινή τήν ἀπόλυτο εὐτυχία στή ζωή μας αὐτή τήν πρόσκαιρη! Ἡ ψυχὴ ὕστερα ἀπὸ τόσου καιροῦ ἀπελπισμένο κι' ἄσκοπο φτερούγισμα στοῦ κόσμου τὰ κενά, βρίσκει τέλος τήν ψυχὴ πού ζητοῦσε, βρίσκει τήν ἀγνή ἀδελφή της πού ὅλοι οἱ ἄγιοι καί ἱεροὶ πόθοι της θά ἦναι καί δικαί της πόθοι... Νά ἡ τελεία εικόνα τῆς ἀληθινῆς εὐτυχίας πού παρουσιάζει τοῦ τραγουδιοῦ ἡ μελωδία ἡ γλυκειά στήν φαντασία τήν πλανημένη. Νά ἡ μικρογραφία τοῦ Παρθαίου πού θά γτίσουν οἱ δύο ψυχές στή γῆ τήν πρόσκαιρη ἐπάνω... Ἐκεῖ θά ζοῦν ἀδελφωμένες. Ἐκεῖ θά περνοῦν ζωὴ ἀνέφελη σάν τῆς Βενετίας τόν οὐρανό, ἀκύμαντη σάν τὸ μαγικό της κόλπο... Ἐκεῖ οἱ ὄρες θά κυλοῦν τόσφ γλυκὰ καί ἴσχυα στή ζωὴς τὸ λιμάνι, ὅπου ἄκοπα λάμπει ἡ γόνδολα τὰ ἀκίνητα νερά χωρίς νὰ σηκώση οὔτε τὸ μικρότερο κυματάκι... Ἐκεῖ δὲν θά τίς κλαίῃ ἡ ψυχὴ τίς ὄρες πού θά φεύγουν ἄμετρες καί δὲν θά τίς φωνάζῃ σάν τόν ποιητὴ νὰ σταματήσουν τὸ ἀππλάγν τὸς πέταγμα, νὰ διπλώσουν τ' ἀκούραστα φτερά τους...

Θά βαστάῃ αἰώνια ἡ μαγικὴ νυχτιά...

Ἡ γόνδολα λάμπει ἄκοπα τοῦ κόλπου τὰ νερά καί τὸ θεῖο τραγοῦδι φθάνει στό ἐπακρο τῆς περιπαθείας του, καί σάν νὰ πλημμύρισε πλέον ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸν πλεονασμὸ τῆς εὐτυχίας, αἰσθάνεται τήν ἀνάγκη νὰ φωνάζῃ, καί μιὰ νότα παρθενικὴ ἀντηχεῖ στή νυχτιὰ τὴν ἀκύμαντη ἴσχυα καί γαλήνη. Εἶνε πόνου κραυγὴ πού ξεσχίζει τήν καρδιά. Γιατί καί τῆς εὐτυχίας ὁ πλεονασμὸς σὲ μιὰ πολὺ ἀκαίσθητη ψυχὴ λυγμούς πάλιν θά φέρῃ.

Καί τὸ τραγοῦδι σβύνει μὲ γλυκὸ παράπονο, μὲ στεναγμὸ πονετικό, μὲ τὴν ὕστατη ἐπιθυμία νὰ γαθῆ νὰ σβύσῃ γιὰ πάντα ἡ ψυχὴ στήν αἰωνιότητα, σιγὰ σιγὰ καί ἀνώδυνα ἐνῶ ἀκόμη τὴν βυρακκίζει τῆς εὐτυχίας της ἡ μέθη.

Ω! ὅσοι νοιώθουν βαθεῖα πληγωμένη τὴν καρδιά τους καί θέλουν τοῦ πόνου τὴν ἀκούρατη ὄδνη νὰ κοιμηθῶν γιὰ λίγες στιγμὲς, ἄς τ' ἀκούσουν τὸ θεῖο Βενετικὸ τραγοῦδι!

ΑΓΡΑ.

ΓΛΩΣΣΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ἐπι Ε. Δ. ΡΟΪΣΟΤ

Ἀνατρέχοντες εἰς τὰ παλαιὰ χρόνια καί δημοσιεύοντες τὰς γλωσσικὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. Ροΐδου. Ἐπιφυλακτικῶς νὰ δημιοσιεύσωμεν καί τὴν ἀπάντησιν τοῦ κ. Λαζαράτου. Ἀλλὰτε ἐδημοσιεύθησαν καί αἱ δύο μελέται εἰς τὴν «Κλειῶν». Ἀλλὰ τοιαῦτα ἔργα εἶνε πάντοτε νέα καί οἱ ἀναγνώσται τῆς «Ἠρώς» ὅσοι δὲν ἠτύχησαν νὰ τὰ ἀναγνώσουν εἰς τὰς ἐπιπέδους τῆς «Κλειῶν» θά ἦναι πολὺ ἐυχαριστημένοι βέβαια ἀπὸ τὴν ἀναδημοσίευσιν αὐτῆν, εἰς τὴν ὁποίαν προβαίνωμεν παρὰ τὸ πρόγραμμά μας.

Ὅτε πρὸ ἰσωνῶν ἦδη ἑτῶν κατέθεσα τὸν κλάμην μετὰ τὸ τέλος νεανικοῦ μου ἔργου, εἶχον σταθερὰν

ἀπόρραξιν νὰ μὴ λάβω πλέον αὐτὸν εἰς χεῖρας διὰ τοὺς ἐξῆς δύο λόγους, τῶν ὁποίων τὸ βράσιμον δύσκολον φαίνεται μοι ν' ἀμφισβητηθῆ. Ὁ πρῶτος τούτων εἶναι, ὅτι κατὰ τὴν παρούσαν τῆς γλώσσης ἡμῶν κατάστασιν οὐδὲ δύο μεταξὺ δέκα αὐτοῦ ἰδεῶν δύναται ὁ γράφων νὰ μεταδώσῃ, δὲν λέγομεν ἀκριβῶς, ἀλλὰ τοῦλάχιστον ἐπαρκῶς, χωρὶς νὰ προσκρούσῃ εἰς τὴν ἀνάγκη τῆς χρήσεως λέξεως τινος ἢ γραμματικῶν τύπων, ἢ ἐξορισθέντος τοῦ γραπτῶ ἡμῶν λόγου, ὡς δῆθεν χυδαίου, ἢ ἀρχαίου καὶ ἀχρηστοῦ ἐν τῷ προφορικῷ. Κατ' ἀμφοτέρως δὲ ταύτας τὰς περιπτώσεις, εἴτε τὸ λεγόμενον καί μὴ γραφόμενον, εἴτε τὸ γραφόμενον καί μὴ λεγόμενον προτιμήσῃ ὁ συγγραφεὺς, ἀδύνατον εἶναι νὰ διατυπώσῃ τὴν ἰδέαν αὐτοῦ ἀμυγῆ καὶ ἀμόλυντον ἀπὸ παντὸς περισπασμοῦ τῆς προσοχῆς ἐπ' αὐτὰς τὰς λέξεις, ἐνῶ αὐτὰς τότε μόνον δύναται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐκπληρούσαι τὸν προορισμὸν αὐτῶν, ὅσαςκι παρελεύονται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀναγνώστου ἐντελῶς ἀπαρτηρητοί. Τοῦτο ὅμως εἶναι παρ' ἡμῖν κατ' ἐξίχρῃσιν δύνατον, μόνον ὅσαςκι ἐκ συμπτώσεως τύχῃσι πάσαι αἱ λέξεις ὁλοκλήρῃ φράσεως κοινῆ καὶ ἀκριβῶς ὁμοιοὶ τὴν κλίσιν ἐν τε τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τῇ σήμερον ἑλληνικῇ, τῇ λαλομένῃ δηλ. καὶ οὐχὶ τῇ γραφομένῃ. Ὁ ἀναγνώστης λ. γ., τράγος, λόκος, αἶτος, τὴν πέρδικα», προσέχει εἰς μόνην τὴν παράστασιν τῶν τοιοῦτων ζώων· ἀλλ' εἴτε «αἰ.λουρος» γράψῃ τις εἴτε «γάτος», εἴτε «πάτια», εἴτε «ἰήσσα», εἴτε «ὄ χῆν» εἴτε «ἠ χῆνα», εἴτε «ἠ πέρδικα» εἴτε «ἠ πέρδικη» ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ ἐλευθῆ τὴν προσοχὴν καί ἐπὶ τὸ ἀρχαῖον ἢ τὸ δημῶδες τῆς λέξεως ἢ τῆς κλίσεως, τὰ οὐδὲν ἔχοντα κοινὸν πρὸς τὰ πτηνὰ καὶ τὰ τετραπόδα ταῦτα, καὶ ἀμαυροῦντα τὴν καθαρότητα τῆς παραστάσεως διὰ τῆς ἀναμίξεως ὅλων ἀσχετοῦ αὐτῇ γραμματικῶν περισπασμῶν. Ὅσαςκι καὶ κατ' ἐλάχιστον διαφέρουσιν ἀλλήλων, οἱ μὲν τύποι τῆς λαλομένης ἐλευθύνουσιν ἐφ' ἑαυτῶν, τὴν προσοχὴν, ὡς φεροντες τὸ στίγμα τῆς προγραφῆς ὑπὸ τῶν λογίων. οἱ δὲ τῆς ἀρχαίας ὡς νεοῖ. Μόνον κατόρθωμα τῶν δῆθεν διορθωτῶν τῆς γλώσσης ὑπῆρξε ν' ἀτιμασῶσι καί νὰ καταστήσωσιν ἄχρηστον ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ τὸν πλοῦτον τῆς λαλομένης, χωρὶς νὰ μεταδώσωσιν εἰς τοὺς ἐκταφέντας ἀττικισμοὺς ζωὴν πραγματικὴν, ἥτις διὰ μόνου τοῦ στόματος οὐχὶ δὲ καί τοῦ κλάμου δύναται νὰ ἐμφυσηθῆ. Τὴν αὐτὴν δυσάρεστον αἰσθησιν κατήντησεν οὕτω νὰ προσενῆ εἰς ἡμᾶς καὶ ἡ προσθήκη καὶ ἡ παραλλήλις τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ, καὶ ἡ χρῆσις καὶ ἡ ἀποργιὴ τῆς δοτικῆς πλείστον ὀνομάτων, καὶ τὸ «σεῖα» καὶ τὸ «μεία», καὶ ἡ «μῆτη» καὶ ἡ «ρία», καὶ τὸ «εἰσπρόσπερα» καὶ τὸ «προσπύργον» καὶ τὸ «αἰθήρασα» καὶ τὸ «αἰθήρα», καὶ τὰ ἀναριθμητὰ ἄλλα, μεταξὺ τῶν ὁποίων τλαντεύεται ὁ γράφων, ὡς νεωτέρων θελασσοπύρος μεταξὺ Λαρυβδεῶς καὶ Σαύλλης. Πᾶν τὸ μὴ ἀφορήτως σχολαστικὸν ραί-

νεται σήμερον χυδαίου· ἀντὶ δὲ νὰ ὀλιγοστεύῃ διὰ τοῦ χρόνου, αὐξάνει καὶ κορυφῶται τὸ κακόν, διὰ τῆς καθ' ἡμέραν ἀποκοπῆς ζωντὸς τινος μέλους τοῦ λόγου καὶ τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτοῦ δι' ὄζοντος ἀττικῶν ψοφισμῶν.

Εἰς τὰς πλείστας τῶν λέξεων, ὧν ἔχει ἀνάγκη ὁ γράφων, μετεδόθη οὕτω ἰδιόζουσα κομματικὴ χροιά, ὅσην τις ἀγορᾶς ἢ διδασκαλείου, «Πα.θηα.θρώπου» ἢ Ἐυθηρωδιατοῦ, προστιθεμένη εἰς τὴν σημασίαν αὐτῶν καὶ καθιστῶσα ἀδύνατον τὴν παράστασιν ἀμειγρῶς ἐννοίας πρὸς ἣν δύναται νὰ χρησιμεύσωσι μόνον ἐντελῶς ἄχρηστοι, ἄσομοι καὶ ἄυλοι οὕτως εἰπεῖν λέξεις. Ἀλλὰ σήμερον τούτῳ εἶναι αἱ ἤδη στερεθεῖσαι τοῦ ἀπαρτητήτου τούτου προσόντος, ὥστε καταπνῶσιν ἄχρηστα τὰ ἐννεα τοῦλάχιστον δέκατα τῆς γλώσσης. Ὁ γράφων νεοελληνιστὶ εὐρίσκειται οὕτω πρὸ τοῦ διλήμματος, ἢ νὰ παρατηθῆ τῆς μεταδόσεως πάσης αὐτοῦ ἰδέας, τῆς μὴ δυναμένης νὰ ἐκφρασθῆ διὰ τῶν ὀλιγίστων ἀχρῶν, ἥτοι κοινῶν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τῇ ὀμιλουμένῃ ὀνομάτων, ἢ ν' ἀναμίξῃ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα εἰς οἰονδήποτε πραγματεύεται θέμα, μολύνων διὰ τοῦ ρυπάσματος τούτου τὴν διαύγειαν πάσης ἐννοίας καὶ τὴν ζωηρότητα πάσης εἰκόνας. Πῶς δὲ νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τῆς συγκινήσεως ἐξ οἰονδήποτε αἰσθήματος ἢ τῆς διεγέρσεως οἰονδήποτε πάθους, μετὰ λύπης ἢ γέλωτος, μετὰ γαργᾶς ἢ δακρύων, τὸν διχασμὸν τῆς προσοχῆς τοῦ ἀναγνώστου μεταξὺ τούτων καὶ τῆς τηρήσεως ἢ τῆς παραβάσεως γραμματικῶν κανόνων; Τούτους διδακτικὸν ὀφθαλμῶν ζητοῦντες εἰς τὴν ἀναδιπλασιασμοῦ οἱ δὲ διδακτικὸν ὄζοντες ἀφορισμοῦ τῶν λογίων, δημοτικῆς ἐπιτηδεύσεως, Ἐπιτηδεύουσι καὶ Λαζαράτου.

Ἡ μόνη ἐνὸς τόνου μεταθέσις ἀρκεῖ πολλάκις νὰ καταστρέψῃ τὰ πάντα. Ἄμα λ. γ. οἱ βυζαντινοὶ μεταβαπτισθῶσι βυζαντινοί, ἀμέσως ἀναμειγρῶνται εἰς τὴν ἐννοίαν τῆς λέξεως αἱ «Γλωσσικαί» τοῦ κ. Κόντου «Παρατηρήσεις», εἰς τὴν ὁσμὴν τοῦ λιθάνου πνοῆ διδασκαλικῆς κινάθρας, εἰς τοὺς ἵπποδρομικοὺς ἀγῶνας γραμματικοί, ἐριδες τοῦ κ. Βερναδάκη πρὸς αὐτὸν σοφὸν τῆς Ὀλλάνδης, κομβολόγια παραπομπῶν, ὕβρεων καὶ μηνύσεων κατὰ τοῦ Κοραῆ τοῦ Θεοτόκη, τοῦ Οἰκονόμου καὶ τοῦ Ἀσωπίου ἐπὶ ἀγραμματοσύνη, μανία ἀνθρώπου διατάσσοντος τοὺς σήμερον Ἕλληνας νὰ λέγωσιν «ἀπὸ ἀναρχίζομαι» ἀντὶ ὀπισθοδρομῶ, ἀνεξήγητος μακροθυμίας κυβερνήσεως ἀνεχομένης τοιοῦτον κήρυγμα ἀπὸ ἐδρας πανεπιστημίου, καὶ πᾶν ἄλλο οὐδεμίαν ἔχον σχέσιν πρὸς τοὺς Παλαιολόγους καὶ τὴν Χρυσομαλλῶ. Ὁ διὰ τοιοῦτων διορθωμάτων λέξεων ἀναρχαζόμενος νὰ ἐκφράξῃ τὰ διανοήματα αὐτοῦ, εὐρίσκειται εἰς τὴν θέσιν ζωγράφου, τοῦ ὁποίου πάντα τὰ χρώματα ἤθελον εἶναι μεμιγμένα μετ' αἰθέλης καὶ βορβόρου. Οὐδὲν ἄλλο τῷ ὄντι ἢ αἰθέλη καὶ βορβόρος εἶναι ἡ προσθήκη εἰς τὴν σημασίαν πάσης λέξεως χροιάς σχολαστικότητος ἢ χυδαίου. Ἄλυτον δι' ἐμὲ αἰνίγμα εἶναι πῶς διεύργε τὸν φιλόσοφον νοῦν τοῦ Κοραῆ,

ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ μετὰ μέτρου καὶ κρίσεως διορθωσις τῶν τύπων τῆς λαλομένης ἤθελον ἔχει ἀφρευτικὸν ἀποτέλεσμα νὰ διχοτομήῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου μεταξὺ τῆς γενομένης διορθώσεως καὶ τοῦ σημασινομένου τῆς λέξεως, καθιστῶσα ἀδύνατον τὴν ἀποκλειστικὴν ἐκείνην εἰς μόνην τὴν ἐννοίαν προστίλωσιν, ἀνευ τῆς ὁποίας ἄζει πᾶν ἀνάγνωσμα γυμνασματος μαθητικοῦ. Ἐπι δὲ ἀπορώτερον φαίνεται, πῶς ὁ Λοιστόπουλος, ὁ Βιλλαρῆς, ὁ Ρίζος, καὶ ὁ Σολωμός, οἱ τόσα ἄλλα ὀρθὰ καὶ καλὰ γράσαντες περὶ γλώσσης, οὐδέποτε ἐσκέφθησαν ν' ἀντιτάξωσιν, ὡς ἀκαταμάχητον ἐπιχείρημα κατὰ τῆς γνώμης τῶν διορθωτῶν, τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκη τῆς ἀπαρτητήτου τῶν λέξεων ὄσης καὶ τῆς ἐντελούς εἰς τοὺς τύπους αὐτῶν ἀπροσεξίας τοῦ ἀναγνώστου. Τὸ ἐπιχείρημα ὀνομάσωμεν ἀκαταμάχητον, διότι ὁ μὴ διχασμὸς τῆς προσοχῆς μεταξὺ τῆς ἰδέας καὶ τῶν ὀλικῶν τῆς παραστάσεως αὐτῆς μέσων, οὔτε ἀτομικὴ ἡμῶν γνώμη εἶναι βεβαίως, οὔτε κανὼν μόνος τῆς τέχνης τοῦ γράφειν, ἀλλὰ στοιχειώδης ὄρος πάσης καλλιτεχνίας. Τοῦ ἀγαθοῦ κλητοῦ ἀκούεται μόνον τὸ μέλος καὶ οὐχὶ συγγρόνως τὸ φύσμημα καὶ ὁ κροταλισμὸς τῶν δακτύλων· ὁ δὲ καλὸς ζωγράφος ἐλευθεῖ τὸν ὀφθαλμὸν εἰς μόνον τὸ εἰκονιζόμενον ἀντικείμενον καὶ οὐδὲν εἰς τὸ κινάθρον, τὴν ὄραν, τὴν κρίσιν καὶ τὴν λοιπὴν προμήθειαν τοῦ χρωματισμοῦ. Οὕτω καὶ τὸ λεκτικὸν ἐνδύμα τῆς ἰδέας πρέπει νὰ ἔχη τὴν ἐντελὴ διαφάνειαν ἢ μάλλον ἀφάνειαν τῶν ὀνομασθέντων «ἀεροφάντων» χιτῶνων ἐκείνων τῆς Κέου, ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἐλαμπον ὡς ὑπὸ κρυστάλλου αἱ σάρες τῶν δεσποινῶν τῆς Ῥώμης. Πᾶσα ἐφ' ἑαυτῆν, καὶ οὐχὶ ἐπὶ μόνου τοῦ σημασινομένου αὐτῆς ἐλευθύνουσα τὴν προσοχὴν λέξις προσενεῖ ἐν τῷ λόγῳ αἰσθησιν, οἶαν παρακρούσις ἐν συναυλίᾳ, κηλὶς ἐπὶ εἰκόνας, μιὰ ἐντὸς ζωμοῦ. Ματαίαια δὲ εἶναι ἡ ἐλπίς ὅτι δύναται νὰ παύσῃ ἢ τοῦλάχιστον ἐλαττωθῆ διὰ τῆς ἐξέως καὶ τοῦ χρόνου ἢ ἐξ αὐτῶν ἀκρίβεια. Τοῦτο θά ἦτο δυνατόν, ἂν ἡ λεγομένη διορθωσις περιελάμβανε πλὴν τοῦ γραφομένου καὶ τὸν προφορικὸν λόγον, οὐχὶ τὸν ἀπὸ τοῦ ἀμύθωνος καὶ τοῦ βήματος μονόλογον, ὅστις οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἀπαγγελία γραπτῶν, ἀλλὰ τὸν συνήθη διάλογον τῆς καθ' ἑκάστην πρὸς πάντας ὀμιλίας. Τῆς μεταξὺ διαλόγου καὶ μονολόγου διαφοράς πρῶτον παρῆχει παράδειγμα ἡ ἐν αὐτῷ τῷ Βουλευτηρίῳ ἐπικρατούσα διγλωσσία. Ἐφ' ὅσον τῷ ὄντι οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους μονολογοῦσιν ἐν ἀπαρχίᾳ, μεταχειρίζονται τοὺς τύπους τῆς γραφομένης· ἀλλ' ἄμα ἐξ οἰασθῆναι ἀφοριστῆς ἐξερθῶσιν, ἄμα ἀρχίσωσιν αἱ διακοπαὶ καὶ διαδεχθῆ ὁ διάλογος τὴν μονολογίαν, εὐθὺς ἀντικαθιστῆ τὴν ἀπαρχίαν γραπτῶν λόγου ἢ ζωσὰ λαλιὰ τῶν Ἑλλήνων ἢ μόνη δυναμένη μετ' ἀληθοῦς πάθους νὰ συμβιβασθῆ.

(Ἐπεται τὸ τέλος).

ΧΩΡΙΣ ΟΝΟΜΑ

(*Ιδε σελ. 159).

— Τό θέλω, απάντησε με κουρασμένη φωνή.

— Η άμαξοστοιχία ανεχώρησε και πάλιν.

— Ο ταξιδιωτής έστρεψε από τό θυλάκιόν του χαρτοφυλάκιον έβγαλε μίαν επιστολήν και εξέλιξε τήν άγγελθεισαν περικοπήν.

— ...Μάλιστα, νάτο... «φιλικaté μου, πρόσθεσε τήν ύγειάν σου, μή βγαίνεις χωρίς έπανωφόροι, με λέγουν τόν άερα των Παρισίων επικίνδυνον...» και διακοπτόμενος:

— Είναι άραγε επικίνδυνος ο άερας των Παρισίων, Μαρία;

— Δέν τό ξέρω.

— Ίσως έχει δικαίον, αλλά ποτέ δέν ήμην τόσον καλά όσον κατά τήν εις Παρισίους διαμονήν μου. Μά νά εκείνο που ήθελα νά διαβάσω: «Πρό πάντων πρόσθεσε ιδιαιτέρως τήν Μαρία κατά τό μέγα τούτο ταξείδι. Πόσον χαίρω που θά τήν επανιδώ. Έλπίζω νά μήν ήγινε υπερβολικά σοφή και νά βρίσκω έλεος ένώπιόν της! Πιστεύω ότι θά σε βοηθήσει μετ' ευχαριστήσεως εις τās έργασίας σου, είναι τόσον σπουδαχία ύπ' όλας τās έπόψεις. Πόσα μουσεια επισκέφθητε! Πόσα δημόσια μαθήματα ακούσατε! και όλοι εκείνοι κι συνυλίζα και τά θεάτρα! Είμαι εύτυχής νά σās βλέπω τόσο συμφώνους. Είναι πραγματικό εύτύχημα και διά τους δυό ότι κατοικείτε με τήν οικογένειαν εκείνην. Είμφορείτε νά βλέπεσθε κάθε στιγμή και νά διευθετείτε τās έκδρομάς σας και διά τήν ήμέραν και διά τήν νύκτα. Δέν μπορούσες νά έχης καλλίτερον όδηγόν κατά τήν διαμονήν σου στα Παρίσια. Τί κρίμα που δέν μπορούσα νά σε συνοδεύσω!»

— Τί κρίμα, ειπε με στεναγμόν ή Μαρία.

— Και βέβαια, ύπό κάποιαν έποψιν: αλλά άν ή Άννα ήτο μαζί δέν θά έβλεπα ούτε τό τέταρτον από όσα είδα. Τό Μπόν-Μαρσέ και τό Λούβρο, νά εκείνα που ένδιαφέρουν τήν Άνναν και ξέρω τόν καιρό που άπαιτούν αι επισκέψεις εις τά καταστήματα. Θυμούμαι τήν έκδρομή που κάμαμε στην Κοπεγχάγη πρό δυό έτών...

— Άλλά, απάντησε ή Μαρία, πταίεις όλίγον και σύ διότι δέν τήν ένέπνευσε άλλες όρέξεις, άλλες κλίσεις. Δέν μπορώ βέβαια νά κρίνω από τόσο μακράν. Ήτο πολύ νέα όταν τήν άφησα και άπειρος του πρακτικού βίου κατά τήν γνώμην μου.

— Ο σύζυγος της Άννας επανέλαθε μεμονότονον ύφρος:

— Έμεινε ό,τι ήτο: είναι άρίστη μήτηρ διά τά τέκνα μου.

— Και ή άρίστη των συζύγων δι' έσε, έδιώχθωσεν εκείνη με σοβαρότητα δέν σκέπτεται άλλο παρά έσε, Έρικ, και τά τέκνα σας.

— Βεβαιότατα! αλλά καί άλλο τίποτε. Διατάσσει νά κάμουν διά τό γεύμα τά φαγητά τά όποια μ' άρέ-

σουν, φοβείται μήπως κρυολογήσω, με κάμει μυρίας περιποιήσεις: με δυό λέξεις, είναι πάντοτε ή αυτή δέν προξενεί καμμίαν έκπληξιν ή Άννα, δέν έχει καμμίαν ζωηρότητα, καμμίαν μεταβολήν εις τό πνεύμα της. Θά είναι ή ίδια μετ' δέκα έτη, μετ' τριάκοντα έτη.

— Ένόμιζον πάντοτε, διέκοψε νευρική ή Μαρία, ότι αι ήσυχοι διαθέσεις και ο ήμαλός χαρακτήρ είναι τά μόνα εγγύγια της εύτυχίας του γάμου...

— Και δι' αυτό είμαι πολύ εύτυχής, απάντησε χωρίς πεποιθήσιν ο σύζυγος της Άννας.

— Ο καθένας από τους δυό μου συνταξιδιωτάς έσκέπτετο ιδιαιτέρως: επί τέλους ώσαν νά ήύελεν εκείνος νά ύποστημειώση τήν ιδέαν του διά της συγκρίσεως ειπε.

— Όμοιάζετε, όσον τό δυνατόν όλιγώτερον, δικονομικώς.

— Η νεκρά γυνή δέν άφησε τόν γαμβρόν της νά επαναλάβη τήν διαθεσίωσιν τούτην.

— Ίσως, απάντησεν ήσύχως, είμαι ζωηρότερη από τήν Άνναν, μολοντί μεγαλύτερα της κατά τρία έτη. Νυμφευρείσα πολύ νέα εκείνη έπεφορτίσθη πολύ ένωρίς τά βάρη και τās φροντίδας τās οικογενειακάς. Έγώ είμαι τό πουλι που δέν έχει κλωδών ήναγκάσθη νά διατρέξω μόνη τό στάδιόν μου, νά προσδοκώ τά πάντα από τήν εργασία μου και έχω τήν μόνην φροντίδα νά διατηρήσω, άγνή και υπερήφανος, τήν έλευθερίαν μου.

— Και τοιοτρόπως ανέπτυξες εύρύτατα τά χαρίσματα τά όποια είχες...

— Η Μαρία διέκοψε τās δικαίεις αυτάς διαδηλώσεις άλλ' εκείνος επανέλαθε:

— Αυτά τά πολύτιμα χαρίσματα ή Άννα δέν τά είχες...

— Αυτό δέν μπορείς νά τό πής!

— Τό αισθανομαι καλλίτερα, ειπε με πνιγμένη φωνή. Έσύ, Μαρία, έχεις ότι λείπει από τήν αδελφήν σου...

— Βαθια σιωπή ήκολούθησε τό απόρρηγμα τούτου του συζύγου της Άννας.

— Ένόμισα νά ήκουσα:

— Και ή αδελφή μου έχει ό,τι με λείπει.

— Άλλά ή Μαρία δέν ήθελε νά μείνη περισσότερον επί του επικινδύνου τούτου εδάφους: δι' ο με σχεδόν ήρεμον φωνή ειπε:

— Άλλά δέν εξητούσαμεν αυτό εις τήν επιστολήν. Έξακολούθει, τί διαδύξες;

— Ένώ ο γείτων μου αίσχυνόμενος αλλά και ύπό τό γήητρον της φρονίμου γυναικαδελφής του επανέλαθον τήν επιστολήν του, ήργισα νά εξανίσταμαι κατά της άκριβόλου και όλίγον ειλικρινούς θέσεως μου, παρισταμένη, χωρίς πλέον νά είμφορώ νά αποφύγω εις τās ένδομήτους έκμυστηρεύσεις δυό παρπλανηθεισών πλην όχι άκόμα ένόχων καρδιών.

(*Ακολουθεί.)

κήν. Και ήρκεσε πρός τούτο μία όλωσ διόλου έξωτερική σύμπτωσης. Είχε στρέψη πρό όλίγον τήν κεφαλήν του, ή όποια κατακλύζετο από τά νέα συναισθήματα, τυχαίως πρός τά δεξιά. Έκείνητο παραπλεύρως, με τήν κεφαλήν άνεστραμμένην επί του δέντρου, επί του όποιου έστήριζε τό κάθισμά της, πολυτελής και έπιδεικτική Ήμίσκοςμος. Τό βλέμμα του έστρέφθη άπλάνες αίφνης και πλήρες φρίκης επί των όμμάτων της. Ως νά ύπνωτίσθη... Μου τό ειπεν... Είδε ζωντανά, τά ίδια, ως νά ήσαν κλειμένα, κάτω από τά γκαμμμένα φρύδια της "οινης εκείνης γυναικός, τά αυτά μεγάλα και ρεμβώδη και παρθενικά της προθεσινής φίλης του μάτια! Ω άπογοήτευσίς! ήρκεσεν αυτή ή τυχαία σύμπτωσης διά νά καταρρεύσθ ή πόρτος εκείνος, ο όποιος τόσον άπροσδοκώτως εύρέθη θρηνισμένος έντός της κεφαλής του. Και κτέρρεεν ήδη ως πυρκαχιά από γυαλικά και ως ίσσοροπίσαντα και τόν εξέσχιζον και τόν αιματωσαν τά κοπτερά θρύμματα. Έστάθη επί ώραν βωδός, ως ο ίδιος Άρποκράτης με τόν άλύγιστον δακτυλον επί των δυό χειλέων, επιβήλων σιωπών εις τήν όδύνν του που εξεχειλιζε διά νά μή έκραγή εις σχετικισμούς έναντιόν της άδυναμίας του, που τόν επρέδωσεν. Άλλ' ήτο άρχη. Εξέσπασεν συγγένως και ο καιρός. Άρπαιζι, μεγαλει και ζεσταί βροχής σταγόνας ήρχισαν νά πίπτουν. Ο κόσμος έστάθη πρός στιγμήν ως θροισθηθείς, και άφου παρήλθεν ή πρώτη ταρχαή έσπευσεν άθρόος ζητών καταφύγιον εις τό περίπτερον του χειμερινού θεάτρου. Από τους πρώτους έσπευσε νά προσυλάξη τήν πολυτελή της τουαλέταν ή Ήμίσκοςμος, ή μισραία. Ο Άλφας άνέπνευσεν έκ βαθίων και τόν άναστεναγμόν του παρεύρεν ή όγλοβοή του κόσμου όστις ήδη εύρισκεν διασκεδαστικόν τό πράγμα και έποφελείτο, όπως όπως, της επελθούσης συγχύσεως. Έμειναμεν μόνου σχεδόν, διότι ήναγκάσθη νά μιμηθώ τήν άπάθειαν του φίλου μου, ο όποιος δέν έδειξε τήν παραμικράν διάθεσιν νά κινηθή.

Τότε πλέον, τότε μόνον, εκάγχασεν άντραπείς επί του καθίσματός του κομικώτατα. Και ο καγχασμός του ήτο όλίγον πολύ σαρδωνικός και πολύ όλίγον άβίαστος. Άφήρεσε τόν πύλον του τόν ψιάθινον, ο όποιος του διέφυγε και εκυλίσθη κάτω επί της άμμου. Και τήν άποκαλυφθεισαν λιπαράν και φρεινήν φαλάκραν του εκτύπησεν τρίς με τόν άρμόν του παρκαέσου του. Έπροουμιάσθη με ένα κριμά μου! αλλά τό προοίμιόν του παραδόξως επήκολούθησεν... πανηγυρικός της γυναικός.

Δέν γνωρίζω πώς μου επήλθεν ή τραγική ιδέα, διά νά θέσω φραγμόν εις τήν άρηνιάσσαν εύγλωττίαν του φίλου μου.— από τās μεταφοράς και ύπανιγμούς της όποιας τίποτε δέν ήνόουν.— νά τόν έρωτήσω έξαφνα:

— «Και τί φρονείτε περί του γλωσσικού ζητήματος;

Ήγέρθη ως σκύλος του όποιου άπόσκετος διαβάτης επάτησε τήν ούραν και διέκοψε τά κομικώτερα του όνειρα. Με κίνημα άπαίσιον, τό όποιον κανέν κλήν δέν προσήλυνε, ήνοιξε τήν πλατείαν του μετιγυάταν, και έβύθισε τήν τρέμουσαν χείρα του έντός του θυλακίου του. Έκέρωσα, ένέκρωσα. Άλλά... εξήγαγεν άπλούστατα μίαν «Κωνσταντινούπολιν» τήν ανεδίπλωσεν και μου έβαλε μέσα εις τά μάτια τό σπαρταχικόριον άρθρον του Σαββάτου «Διήγημα και Γλώσσα» που είχαμεν διαβάση μαζί.

Έστράφη εις φυγήν, ένώ εκείνος, από πίσω, μου εκροτάλιζε με τους όδόντας και μου έσύριζε με τά χείλη ενν παρκατεκμένον: Έδς Έδς!!

I.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Η έκατονταετηρίς του Σολωμού άπασχολεί όλόκληρον τόν φιλολογικόν μας κόσμον. Ο όποιος με μεγάλην άνυπομονησίαν φυλάγει τήν στιγμήν που θά του δοθής τό σύνθημα νά ξεσπάση σε ένθουσιωδέστατας ένδείξεις όχι πλέον θυμασμού αλλά λατρείας.

Θά διενεργηθής και συνεισφορά τό αποτέλεσμα της όποιας είμεθα πεπεισμένοι ότι θά επιτρέψη νά περιβληθούν αι έορταί τή λαμπρότητα που τις ταυρίζουν. Κατά τό πρόγραμμά αι έορταί θά διαρκέσουν τρεις ήμέρας.

Τήν πρώτην ήμέραν θά γίνουν τά άποκαλυπτήρια του άδριάντος του ένθικου ποιητού, μετ' μεσημβρίαν θά δοθής ή λαϊκή μουσική συνυλίζ στην πλατείαν του Ποιητού της όποιας τό ρεπερτοάρ θά αποτελειται από μουσικά τεμάχια του Μαντζάρου επί στίχων του Σολωμού. Τό βράδι φωταφία.

Τήν δευτέραν ήμέραν θά μετακομισθούν τά όστθ του ποιητού στο οικογενειακόν μνημείον. Τήν δε τελευταίαν ήμέραν θά επισκερθούν όλοι τό σπίτι, που γεννήθηκε τό όλόφωτο άστέρη της Έπτανήσου.

Ότι καλλιτεχνικόν έχει ή Ζάκυνθος προθύμως θά συντελέση εις τήν λαμπρότητα των έορτών.

Θά γείνη δε και πεντηκοντάλεπτος έκδοσις λαϊκή όλων των έργων του ποιητού.

Αυτό έν περιλήψει, τό πρόγραμμά των έορτών των όποιων τήν λαμπράν επιτυχίαν ένθουσιωδέστατα περιμένομεν.

Τί νεκρανάστασις! Με μεγάλην ιστορικήν άκρίβειαν ή κ. Άλιμπέρτη ρίχτει κωμώσες φωτεινές άχτινες στο σκατάδι, που σαν κοινό μνήμα τόσες τρυφερές άναμνήσεις θάρτει! Και άναστήνει και στις καρδιές που δέν τήν ξέρουν άκόμα τήν όρρανεμένη Άμαλία, που, τόσα χρόνια τώρα πεθαμένη, ζή μολαταύτα και θά ζή πάντα στις καρδιές, που νοιώθουν τί πρέπει ν' άγαπούν.

Παιδί ακόμη, περιγίπιασα του Όλδεδμβούργου τότε. Ύνειρεύθηκε το ύψιλλο όνειρο, που για τόσο λίγο—άφου έτσι άπωνα τελείωσε.—έπραγματοποίησε. Έπικριζε, μζς λέει ή κ. Άλιμπέρτη, και όλο ήθελε νάναι ή βασίλισσα των Ελλήνων. Και κατόπι, σαν όφρανεψε άπ' τό χωμα που λάτρευε, δέν ζέγγασε τό άγαπημένο της παιγνίδι! Τόσο βαθειά είχε χαραγμένη στην καρδιά της τήν άγάπη αυτή που θάρρεις σαν δίδυμα γεννήθησαν ή καρδιά της με εκείνη τήν άγάπη. Δέν τήν γνώρισε ζέγγωρα ποτέ... Με τόσον ένθουσιασμό τά γραφει ή κ. Άλιμπέρτη που όποιος δέν ήξερε τήν αλήθεια—και ή αλήθεια είναι όπως τήν λέει—θά τά απέδιδε σε άδυναμία της καρδιάς, στην άνάχη που οι νευρικοί όργανισμοί αισθανότανι μέσα τους κάποιες φορές και έφρουρίσκουν κάτι για νά κλάψουν.

Έξ ακολούθει δέ νά τήν παρακολουθή και στην ζηνταειά της, στο καταφύγιό της και φθάνει ως τό μνήμα της τό ζηντατεμένο...

Και έδώ χύνει τό δάκρυ της που τής καίει τά στήθια τό ίδιο δάκρυ που τό κρυστάλλωσε ο Παράσχος στό δίστιχο :

«Τρεις πήγες δότε κ' εις αυτόν,

Κι' ακόμη δέν περίσσεψαν οι τρεις πήγες...

Άλλά έκτός τό φώς που χύνει στον βίον της ήρωίδος προτάσσει και ύδαλληρον πινακοθήκη των κυριών της τιμής πύ τήν περιστοιχίζην.

Ένα τέτοιο έργο τιμζς και τήν φιλολογίαν μας και τήν κ. Άλιμπέρτη τήν οποίαν θά είνωμομονούν πιστευώ όσοι διαβάζουν τό έμπορο έργον της.

Μιά γαλλική συνάδελφος αναφέρει τά πρακτικά ενός συνεδρίου... γυναικών πάλι. (Πολύ συχνά τις αναφέρουμε, αλλά φταίν' έκείνες του δέν κάθονταν ήσυχα).

Λοιπόν, λέγει, σε μία σάλα άρκετά μεγάλη μαζεύτηκαν άρκετές και άφου κλείσαν καλά τις πόρτες και εξόρισαν τά μουστάκια άρχισαν νά συσκέπτονται. Δέν λέγει ή συνάδελφος άν διώζην και τά άμούστακα παιδιά ή τις μουστακάδες.

Θέλουν σώνει και καλά άπόλυτον ισότητα με τους άνδρες, τώρα όμως κάπως διαφορετικά. Ό κύριος σκοπός του συνεδρίου των ήτον ν' άποκλείσουν τις περιποιήσεις που σαν γατίτσες δέχονται άπ' τήν λεπτότητα των άνδρων. Αυτό τις ταπεινώνει, καθώς ισχυρίζονται, δεικνύει πως είναι και μοιάζει σαν ζυγός που με πολλήν ύπουλότητα τις περνουν στον λαμό τους οι έγωίσται οι άνδρες.

Άπαιτούν κατά συνέπειαν νά κηπνίζουν οι άνδρες μπρός στη μύτη τους σαν νά ήσαν άνδρες και αυτές, νά τις μιλούν τό ίδιο, χωρίς κομπλιμέντα και μία έτόλμησε νά άπαιτήσει νά έγγραφθί εις τόν

κατάλογον και τό ζυλοφόρτωμα, αλλά άλλη, ή δεσποινίς Ρουζάδ, δέν τό παρεδέχθη, διότι αυτή ήταν άδύνατη και ήταν βαθειά πως με τόν άπεριόριστο αυτόν κώδικα άρκετά συχνά θά είχαν νά διαμαρτηρθούν τά κόκαλά της.

Όσο για τό τελευταίο αυτό θάρρω πως έμεινε έκκερμές και ότι θά έξαρτάται έκ των περιστάσεων άν θά πρέπη νά επιτρέπεται ή όχι.

* Άλλη ιδιοτροπία. Ένας πλούσιος άμερικανός προσελήθη στον θίασο της Σάρρας Βερναρ. Τό έκαμε για μόνο τό γούστο που αισθάνεται νά παριστάνη στό πλευρό της Σάρρας.

Στήν Άμερική όπου άπέτυχε οικτρότατα, όλες οι εφημερίδες τόν καταπολέμησαν τό δέ πλήθος τόν εσθέρριζε φρενητωδώς. Υστερα όμως άπό λίγο καιρό όταν οι κύριοι δημοσιογράφοι έμαθην τόν δρόμο του σπιτιού του άρχισαν νά γλυκαίνουν τήν γλώσσα των άρθριδίων τους και νά τόν άνεβάζουν άρκετά ύψιλλά. Μόνος αυτός δέν μπόρεσε νά άναβή τήν καρφή της πυραμίδος των δολλαριών του.

Ποιός ξέρει τί τόν φυλάει και στό Παρίσι τώρα.

* Ένας γάλλος έκαμε ένα φωνογραφικό ζυπνητήρι. Είναι όχι πολύ μεγάλο και έχει ένα κουμπάκι που όταν τό πατήσ, τό φωνόγραφον φωνάζει άρκετά δυνατά : «Έίναι έξη ή ώρα, ζύπνα» και έπειτα έπιπροσθέτει : «Πρόσεγε νά μη ζυπνοκομηθής».

Άλλά δέν μζς έξηγει τό έπιστημονικό φύλλο ποιός θά πατή τό κουμπάκι. Ίσως άφου ζυπνήση κανείς πρέπει νά τό πατήση και σαν άκούση τή φωνή νά διασκεδάση λίγο τό μαχμουλούρι του.

Γ. Ι. ΚΑΡ.

* Άλληλογραφία.

74. κ. β. ένταύθα. — Τό έργον σας άνεγκρήσθη όπως όλα όσα στέλλονται εις τό γραφείο μας με πολλήν προσοχήν. Άν όμως νομίζετε ότι οι κρίσεις μας δέν ήσαν όρθαί, έμπορείτε νά τό στείλετε εις τους έν Άθήνας κριτικούς. Ταιούτοι εινε διά τό παρόν—και άρχίζω άπ' τόν γεροντότερον— οι κ. κ. Έμμανουήλ Ροΐδης, Κωστής Παλαμός και Γρηγόριος Ξενόπουλος. Τότε έμπορεΐ και τό ταξιδάκι νά ωφελήση τό έργον σας και ή άνωρεΐσα πληγή νά κλείση μόνη της.

75. κ. Χ. Β. Πλωμάρι. — Εύχαριστούμεν διά τό χειρόγραφον.

76. κ. Μαρτίαν ένταύθα. — Ό «Άνθαξ» σας, δέν εινε άπό εκείνους που μεταμορφώνονται εις άδάμαντας, εινε καλός μόνον για καΐμιο.

77. κ. Χ. Κ. Μακρ. Σός εύχαριστώ πολύ δι' όλα. Μεΐ στέλλει δι' ύμών ή πολύτιμος φίλη κ. Βιργινία Εύαγγελίδου, τήν συλλογήν των ποιημάτων της : Είνε άνάγκη. Άν έννοείτε, τίς έμειναν άντίτυπα.

78. Καλλιτέχνια ένταύθα. —Τί ώρα τό γράψιμο μήπως δι' αυτή έπιτολοφορήθητε καλλιτέχνις ; Τό έργον σας νερόβραστο. Η ιδέα πτωγή και κακορομένη.